

Nr 120 • Juni 2004

Polaraktualiteter

Välkommen Nermana!

Den 10 maj började **Nermana Beciragic** sitt vikariat som ekonomiassistent på Polarforskningssekreteriatet. Nermana kommer närmast från en anställning på Statens Museer för Världskultur.

Swedish Polar Bibliography

Varje år sammanställs ett **supplement** till Swedish Polar Bibliography, som utkom första gången 1993. Bibliografin innehåller främst litteratur relaterad till forskningsprogrammen SWEDARCTIC och SWEDARP. Nu finns supplementet för 2003 att ladda ner utan kostnad på webbsidan www.polar.se/supplement, men det kan också beställas i tryckt form på e-post elena.dahl@polar.se eller telefon 08-673 96 04.

SWEDARCTIC 2004

Sommaren 2004 stödjer Polarforskningssekreteriatet följande aktiviteter:

Rysk-svensk **berggrundsgeologisk** expedition i juli-augusti till ögruppen Novaja Semlja utanför Sibirien. Svensk projektledare är David Gee, Uppsala universitet.

Dansk-svensk **kvartärgeologisk** expedition i juli-augusti till Store Koldey på nordöstra Grönland. Svensk projektledare är Christian Hjort, Lunds universitet.

Internationell forskarskola med inriktning på gruvhistoria i juli-augusti på Spetsbergen. Projektledare är Marie Nisser, KTH i Stockholm.

ACEX – en unik forskningsinsats

I augusti och september 2004 genomförs en djuphavsborrning vid Lomonosovryggen, en bergrygg under havsytan på 88°N, ca 25 mil från Nordpolen. Klimatets förändring under 50 miljoner år – från ett varmare klimat till det nuvarande, kalla arktiska – är en av frågorna som forskarna söker svar på. Likaså är frågan om hur havsisen i Arktis har bildats flitigt diskuterad bland forskare. Det internationella forskarteam som kommer att arbeta med ACEX (**Arctic Coring Expedition**) hoppas att de efter utförda laboratorieanalyser bättre ska kunna tolka det komplicerade samspelet mellan hav, atmosfär och omgivande kontinenter.

Polarforskningssekreteriatet har logistiskt ansvar för ACEX, en expedition med krävande isbrytarassistans där svenska Oden och ryska Sovjetskiy Soyuz samarbetar. Som borrhartyg används svenskregistrerade Vidar Viking.

Jan Backman, professor vid Institutionen för geologi och geokemi på Stockholms universitet, är en av de vetenskapliga ledarna i detta internationellt högprioriterade forskningsprojekt. ACEX är det första projektet inom forskningsprogrammet IODP (Integrated Ocean Drilling Program).

Expeditionen är planerad att lämna Tromsö 7 augusti och återkomma i mitten av september. På webbplatsen www.iodp.de finns ytterligare information om ACEX, och där kommer rapporter och bilder från expeditionen regelbundet att publiceras.

Årsboken 2003 är klar...

...och i den beskrivs det svenska **polaråret i text och bild**. Årsboken kan beställas utan kostnad på e-post office@polar.se eller telefon 08-673 97 25.

...och omslagstävlingen avgjord

Bildtävlingen som utlystes under höstterminens skoltemadagar är avgjord. Det fina vinnarbidraget från **Elin Gunnarsson** syns förstas på årsbokens omslag! Andrapriset gick till **Cecilia Lönnehag** vars bild finns på sidan 4. Som pris får Elin och Cecilia åka med Oden sträckan Göteborg-Tromsö under expeditionen ACEX. **Niklas Palm** och **Linus Sandkvist** delar på tredjeplatsen. Deras teckningar syns på sidorna 39 och 69 och de har fått varsin specialdesignad polarmugg. Alla går de i årskurs 6 på Fridaskolan i Vänersborg. Stort grattis Elin, Cecilia, Linus och Niklas!

Svensk modern polarforskning 20 år...

... är mottot för **Polarforskningssekretariatets 20-årsjubileum!** Svenska forskningsintressen har vunnit ett avsevärt anseende under denna period och sekretariatet har genom sin verksamhet grundlagt den bas som svensk polarforskning vilar på idag. Detta firas under hösten, framförallt i **månadskiftet oktober-november** (v. 44-45). Jubileumsprogrammet är ännu inte helt klart, men det kommer att innehålla en mängd publika aktiviteter som anknyter till vår verksamhet. Gör gärna en notering i almanackan redan nu!

Konstnärspatser Beringia 2005

I hård konkurrens har följande konstnärer ansökt om och beviljats platser på expeditionen Beringia 2005:

Författaren **Majgull Axelsson**, konstnärduon **Bigert & Bergström**, tonsättaren **Jonas Bohlin**, tonsättaren **Bill Brunson** och bildkonstnären **Josef Doukkali**, bildkonstnären **Dascha Esselius**, poeten/bildkonstnären **Rose-Marie Huuva**, författaren/illustratören **Bea Uusma Schyffert**.

Flertalet av de konstnärliga projekten är forskningsrelaterade. Välkomna ombord på Beringia 2005!

Utställningstips

Utställningen **Fångstfolk – Jägarna i Útnordur** beskriver traditionella och moderna särdrag inom fångstkulturerna på Island, Färöarna och Grönland. Den visas på Etnografiska museet i Stockholm t.o.m 19 september.

Teknikens hus i Luleå visar utställningen **Klimatgreppet – en solskenshistoria** t.o.m. 7 november. I utställningen tas tempen på vårt klot. Temperaturen stiger och klimatet ändras – vad kan vi göra?

Shackletons bilder

Grenna Museum har fått sir Ernest Shackletons privata fotoalbum som deposition. Där finns bl.a. en bild på det sjunkande fartyget **Endurance**. Fotot är framkallat på Antarktis 20 oktober 1915, och Shackleton bar det med sig under hela återstoden av sin dramatiska resa.

EISCAT-rapport om jonosfärforskning

Forskare vid Institutet för rymdfysik i Uppsala och Kiruna, däribland **Sheila Kirkwood** som deltagit i SWEDARP-expeditioner, har i en rapport till Vetenskapsrådet sammanställt vad som hittills åstadkommit vid den internationella radaranläggningen EISCAT. Forskarna presenterar också en strategisk plan för framtida svensk EISCAT-forskning. Delanläggningar finns i de norra delarna av Sverige, Norge och Finland och på Svalbard.

Vid EISCAT studeras vad som sker i jonosfären och forskningen ger ökad kännedom om till exempel **solaktivitet, klimatvariationer och norrsken**. Rapporten (skriven på engelska) finns tillgänglig på: <http://www.vr.se/naturteknik/EISCATrapport.pdf>

ATCM i Stockholm

Nu är det klart att **Antarctic Treaty Consultative Meeting** – ATCM – kommer att hållas i Stockholm under två veckor i juni 2005. Sverige skrev på Antarktiskfördraget på Vegadagen den 24 april 1984. Cirka 300 delegater förväntas delta i mötet som förläggs till Tekniska museets lokaler på Djurgården i Stockholm. Deltagarna är bl.a. regeringsföreträdare, experter, forskare och observatörer samt representanter för internationella organisationer och icke-statliga organisationer. På mötet diskuteras frågor kring fördraget och andra Antarktiskrelaterade ämnen som miljöfrågor, samordning av vetenskapliga aktiviteter och den växande turismen.

ATCM 2004 anordnades i **Kapstad, Sydafrika** 24 maj-4 juni. Johan Sidenmark, miljöansvarig på Polarforskningssekretariatet, deltog som expert i den svenska gruppen under ledning av Sveriges Antarktiskambassadör Greger Widgren.

...
Polaraktualiteter utges av Polarforskningssekretariatet och distribueras gratis. Kontakta oss om du vill ha fler exemplar, information eller ändra prenumerations-sätt. Citera oss gärna, men ange källan!

Ansvarig utgivare: Anders Karlqvist
Redaktion: Sofia Rickberg, Elena Dahl,
Eva Grönlund
e-post: polaraktualiteter@polar.se

Polarforskningssekretariatet
Box 50003, 104 05 Stockholm
tel: 08-673 96 00
fax: 08-15 20 57
www.polar.se